

tičkog shvatanja, kojim popularni širitelj znanosti mnije na laku ruku protumačiti narav psihičkog procesa, a da sâm o tome nema ni pojma". Ove značajne riječi glasovitog fiziologa E. de Cyona (Gott und Wissenschaft, sv. I. str. 3.) najbolje nam iznose razloge širenju materialističkih nazora. Kad bi popularni širitelji znanosti bili prožeti pravom težnjom za spoznanjem istine, ne bi nikada širili one nauke, u kojoj nijesu nikako upućeni, niti bi s omalovažavanjem, a pogotovo ne s prezirom, odbacivali one nauke, koju su ponajbolji umnici zastupali ili se b rem njome ozbiljno bavili. Ako se u znanosti može što god prezirati, onda je prezira vrijedan jedino onakav način pisanja, kakav se nalazi u popularnom časopisu „Priroda“ (br. 5. str. 77. od god. 1915.). Kad bi ljude, koji su bili kadri napisati ono nekoliko redaka o jednomu od najtežih filozofijskih problema, vodili naučenjački motivi, barem bi u svojem neznanju pokazali nešto više rezerviranosti. Ali bahato potcjenjivanje onih nazora, koji se mogu smatrati mučno stečenim rezultatima filozofijskog umovanja, dokazuje samo, kako je E. de Cyon u punom pravu, kad tvrdi, da ovakovi popularni širitelji znanosti govore i pišu o stvarima, o kojima nemaju ni pojma.

Dr. S. Zimmermann.

Casus.

3. Prodaja blagoslovljenih krunica. Jedan je svećenik tvrdio, da se smiju prodavati blagoslovljene krunice. Drugi mu je odgovorio prema Noldinu (de praeceptis n. 186—188), da je to simonija i da se ne smiju prodavati. Na to je onaj prvi rekao, da bi to samo onda bila simonija, kad bi se blagoslovljene krunice skuplje prodavale nego li ne blagoslovljene. Quid in casu?

Valja razlikovati simoniam iuris divini i simoniam iuris ecclesiastici. Ona prva je prava simonija i za nju samo vrijedi poznata u moralci definicija: studiosa voluntas emendi vel vendendi pretio temporalis rem spiritualement aut spirituali adnexam. Res temporalis pako spirituali adnexa samo je onda materija simoniae iuris divini, ako je s duhovnom stvari spojena consequenter i concomitanter intrinsece; ako li je pak spojena concomitanter extrinsece i antecedenter, nije simonia iuris divini,

all može biti simonia iuris ecclesiastici, ako zakon crkveni takovu stvar zabranjuje kupovati i prodavati. Takove stvari, koje su po naravi svojoj za vremenitu porabu, za ovaj svijet određene, ali su u savezu s nekom duhovnom stvari, tako da duhovna stvar nađe vremenitu već gotovu i ne mijenja njezine naravi, jesu: stvari blagoslovljene ili posvećene, kao n. pr. kalež ili uopće sveto posuđe, crkve (zgrade) i groblja, sveto ulje i što god se običaje blagosoviti, te ono dobro, s kojim je spojeno patronatsko pravo. Amo spadaju i krunice, medaljice, križići i drugi predmeti poznati pod imenom devotionalia. Budući da ovakovi predmeti poslije blagosova ne gube svoje naravi ni svoje vrijednosti, to mogu biti predmetom kupoprodaje i njom ne nastaje simonia iuris divini, jer se daje temporalis res pro temporalis re. U drugu ruku opet, ova res temporalis dobiva nešto od duhovne, onaj blagoslov, posvetu, oprost, pravo predlagati klerika za nadarbinu, pa zato može vlasnik dotične stvari prigodom prodaje ili kupnje i s onom duhovnom stvari računati. Može naime ovu svoju stvar skuplje cijeliti kod prodaje baš zato, jer je n. pr. blagosovena ili posvećena, i tim prodavati istu stvar i u koliko je vremenita i u koliko je duhovna stvar. Ako se to doista dogodi, onda je već u takova prodavača volja, da proda za novac i ono duhovno, što je na njegovoj stvari vremenitoj. U takovom slučaju naravski simonia je, i to prava, simonia iuris divini, došlo do prodaje ili ne došlo, jer je za grijeh dosta, da bude volja grijeh učiniti, pa ma se i grijeshni čin i ne dovršio. I upravo za to, jer prigodom prodaje ovakovih stvari nastaje pogibao grijeha simonije, za to Crkva katolička prodaju ovakovih stvari barem nekih zabranjuje. Među ovima zabranjuje posebnim svojim zakonom prodavati, na prodaju držati i za drugu vremenitu stvar, koja nije novac, zamijenivati krunice, medaljice i druge slične predmete nakon što su već blagosovene s pravom da se mogu dobiti oprost. Takova prodaja i kupnja postaje simonia iuris ecclesiastici, grijeh koji imade ime simonije, a grijeh je zato, jer se takovim činom krši zakon crkveni. Grijeh je naime svojevoljni prekršaj zakona bilo božjega ili ljudskoga, samo ako je pravi zakon, što smo ga po savjesti dužni obdržavati. Dapače zakon crkveni, kojim se zabranjuje kupoprodaja blagosovljenih krunica i drugih devocijonalija, imade po izričitoj volji zakonodavca i tu zakonsku moć da lišava dotični predmet svakog oprosta, koji se gubi na štetu

kupca. Ovi zakoni nalaze se u autentičnoj zbirci naredaba kongregacije za oproste (Decreta authentica) pod br. 78. 82. i 344. ad 1. O tom predmetu raspravlja potanko Behringer u djelu: Die Ablässe, 11. izd. str. 332. i sl.

Blagosovljene krunice ne smiju se dakle prodavati, jer je to zakonom crkvenim naročito zabranjeno. Prekršaj toga zakona je simonia iuris ecclesiastici, a osim toga gube se oprosti. Ako li tko krunice skuplje prodaje poradi toga jer su blagoslovljene, taj hoće da proda i krunicu i blagosov s oprostima te postaje krivac prave simonije. Ako li pak prodaje skuplje svoju robu s drugih razloga, takav prodavač može biti krivac nepravde, krivac lakomosti za novcem, krivac sablazni i t. d. ali krivac simonije ne će biti. Razlika između jednog i drugog slučaja jest ova: U prvom slučaju bit će laki grijeh, ako se proda jedna ili nekoliko krunica, a teški grijeh, ako se proda veliko mnoštvo tih predmeta. Težina grijeha (gravitas peccati) ovisi od gravitas materiae. A ova će biti po običnom računu za krađu, ako se proda robe za 30 K i više. Teški grijeh imat će i trgovac, koji često puta pomalo toga proda, jer će nastati t. z. coalescentia materiae, t. j. od mnogo manjih ovakovih prekršaja nastat će s vremenom jedan velik prekršaj. U drugom pak slučaju, kada netko skuplje prodaje krunice, jer su blagosovene, bit će mu u svakom slučaju bez obzira na kolikoću prodane robe teški ili smrtni grijeh, jer je stalno, da simonia iuris divini non admittit parvitate materiae.

U praksi valja se držati ovog pravila: Kupi krunicu prije nego li je blagosovena, a onda si potraži svećenika, da ti je blagosovi. Blagosovena krunica mora se dijeliti vjernicima gratis; u svakom inom slučaju gube se oprosti. *Dr. Pazman.*

Recenzije.

Dr. W. Jerusalem, Uvod u filozofiju. Preveo Dr. Franjo Jelašić (Hartman, Zagreb).

Zadaća je Uvoda u filozofiju, da nam poda sustavno kritičku orijentaciju u razvitak i opće stanje filozofije. Da to objasnim. Uvod u filo-

zofiju nije tek daljnja neka priprava za filozofiju, koja bi se historičkim izlaganjem raznih filozofijskih sustava ograničila na manje ili više opsežnu erudiciju. Dakako, kad bi filozofijska znanost bila istovetna s povjesnicom filozofijskog umovanja, onda bi nam Uvod u filozofiju pružao samo jednu vrst enciklopedijskog znanja. Ali fi-